

פניני מאיר

**דרוש ומוסר על פרשת השבוע שנאמר ב'עונג שבת'
מפי הגאון רבי מאיר סנדר שליט"א - מו"צ ב'ירושית'ו, מו"ס 'דברי מאיר'**

פרשת לך לך תשפ"ו 287

יציאת מצרים, ועל זה רמז: "שלא יאמר אותו צדיק" היינו שאף שהוא לא היה צריך את הכסף וזה היה לו למורה ולכבוד היה זה סימן לבניו, והבן, (ולגבי סדר הפסוק: מקנה, כסף, זהב, אמר לי השבוע רח"י הגאון ר' בנימין דרייפוס שליט"א שזה לפי סדר ה"כבד" שלחם והבן, ובתרומה זה לפי סדר החשיבות: זהב, כסף נחושות).

עוד כתוב בפסוק (י"ג, ח): "ויאמר אברהם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך וכו' - ורואים כאן עניין זה של בריחה מהמחלוקת ויותר אצל אבי האומה הישראלית אברהם אבינו ע"ה וכמה חמורה הייתה אצלו המריבה, ובאמת במוצ"ש יחול היארציית של רחל אמנו ע"ה ובמבואר בילקוט שמעוני ריש פרשת שמות שבנימין נולד בי"א חשון ונפטר בי"א חשון, וכתוב בפסוק שמתי שילדה רחל את בנימין נפטרה, וא"כ כתוב מפורש שהיארציית שלה הוא בי"א חשון, וידוע מה שאמרו חז"ל שבשעת החורבן הגיעו כל האבות והאימות לפני הקב"ה והתפללו ובכו לפניו על ישראל, ושמע הקב"ה לרחל אמנו ע"ה ואמר לה: "רחל בשבילך אני מחזירים שנאמר כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה יל בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך נאם ה' ושבו בנים לגבולם ויש תקוה לאחריתך ושבו מארץ אויב", וזה בשביל מה שוויתרה בשביל שלא לבייש את אחותה ובשביל שלא לעשות מריבה, וכמו שאמרה היא בעצמה לפני הקב"ה: "גם אני הכנסתי צרתי לביתי", ומה לך לכעוס על ישראל שעובדים ע"ה, ורואים מזה את כוח הוויתור, וזה גם רמז לרחל אמנו ע"ה מהפרשה שוודאי שיש רמז בפרשה למאורעות השבוע.

עוד כתוב בפסוק (י"ד - י"ה, י"ט, כ): "ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון ויברכהו ויאמר ברוך אברהם לאל עליון קונה שמים וארץ וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידך ויתן לו מעשר מכל" - ושמעתי פעם מדרשן אחד לבאר וזה מצטרף להנ"ל שאברהם אבינו ע"ה היה באמת כבד לו הכסף, אך הוא השתמש בו למעשים טובים, וידוע שאצל הגוים מי שהוא נזיר צריך להיות פרוש, והתורה מלמדת אותנו לא כך אלא שיש לקחת את העולם הזה ולחיות עם הגשמיים לעבודת ה' יתברך, וכמו שאנחנו מתענגים עכשיו בעונג שבת, (וכמו שאמר לי אתמול אחד מחסידי אמישינוב שיחי' שהוא שאל את כ"ק מרן האדמו"ר שליט"א: "מה זה עונג שבת"? וענה לו האדמו"ר שליט"א במילים פשוטות: "להתפנק בשבת!" והיינו כפשוטו ממש, לקדש את החומר), וזה מה שעשו אברהם אבינו ע"ה ומלכי צדק וזה: "והוא כהן לאל עליון" היינו אף שהוציא לחם ויין זה היה לשם שמים וזה לא תוריד הפרישות שלו שהיא בחינת: "כהן", וזהו: "קונה שמים וארץ" רמז לזה שעבודת ה' היא לחבר את השמים עם הארץ! "ויתן לו מעשר מכל" היינו שאברהם אבינו ע"ה לקח את הכסף וקידשו, וזו היא בחינת עבודתו, (וכמו שאמר הר"ק ר' מנחם מנדל מקוצק זיע"א על הפסוק (תהילים): "השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם" - "לעשות מונח שמים"!).

וזה מסתדר היטב עם מה שאמר לי השבוע רח"י הגאון ר' בנימין דרייפוס שליט"א על מה שאמרו חז"ל (ברכות): "בת קול יוצאת

כתוב בפסוק (י"ב, א): "ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" - וידועה הקושיה: ידוע שזה אחד מהניסיונות שעברו על אברהם אבינו ע"ה וצריך להבין: מהו הניסיון בזה? ואמרתי הלילה לכ"ק האדמו"ר מראדזין שליט"א מבית וגן שעצם זה שאברהם אבינו ע"ה הלך לש"ש ולא בשביל ההבטחות שהבטיח לו ה' יתברך בפסוקים הבאים זהו הניסיון הגדול ביותר! והראה לי שכ"כ רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א על הפסוק הזה שלכאורה אפילו קל שבקלים היה הולך אם מבטיחים לו במקום השני כ"כ הרבה דברים, וזהו גופא הניסיון של אברהם אבינו ע"ה ללכת לשם שמים, וזהו: "וילך אברהם כאשר דבר אליו ה'", "דבר" לשון דין היינו שהלך בגזרת מלך עליו, וה' אמר לו ללכת לטובתו ובלשון רחמים: "ויאמר", וזה נפלא!

עוד כתוב בפסוק (י"ב, ב): "והיה ברכה" - ואומר בזה תמיד רח"י הגאון ר' אהרן וינר שליט"א בשם חמיו מרן הגר"מ אזרחי זצוק"ל (שהיארציית שלו במוצ"ש - נפטר י"א חשון תשפ"ד), בשם חמיו מרן המשגיח ר' מאיר חדש זצוק"ל: "והיה ברכה" היינו אתה בעצמך תהיה ברכה בעצם נוכחותך תהיה תמיד לברכה לסובבים, וזהו מטרת האדם בעולם להיות לברכה לשני, אם ע"י שמחייך להם, אם ע"י שמעודד אותם וכדו', ואז האדם עצמו הוא לברכה ולטובה לכל העולם.

עוד בפסוק הנ"ל - שמעתי הלילה מהבחי"ה אברהם יהושע העשיל ליינער שיחי' בן כ"ק האדמו"ר מראדזין שליט"א מבית וגן בשם קדמונים שידוע שאברהם הוא בחינת חסד, יצחק הוא בחינת גבורה הרומז על עבודה, ויעקב הוא בחינת תפארת הרומז על תורה, ואיתא במשנה (אבות פ"א מ"ב): "שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה הוא היה אומר על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים", וא"כ מתחיל ביעקב אבינו ע"ה שהוא "תורה", ממשיך ליצחק שהוא: "עבודה", וממשיך לאברהם שהוא בחינת: "גמילות חסדים", וזהו שהביא רש"י (בפסוק הנ"ל): "ד"א ואעשך לגוי גדול זהו שאומרים אלהי יצחק ואגדלה שמך זהו שאומרים אלהי יעקב יכול יהו חותמין בכולן ת"ל והיה ברכה כך חותמין ולא בהם" והיינו שהתימת הברכה היא: "מגן אברהם", וכן נרמז ש"חסד" שהוא בחינת אברהם אבינו הוא אחרון במשנה הנ"ל ובו חותמין.

עוד כתוב בפסוק (י"ג, ב): "ואברהם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב" - ושמעתי פעם מדרשן אחד לבאר עפ"י דברי החפלאה במסכת כתובות שהיה לאברהם אבינו ע"ה "כבד" עם הכסף והזהב, היינו שהצדיקים "כבד" להם הכסף, היינו שהם מסתפקים במועט, ולפי"ז ביאר מה שאמרו חז"ל שביציאת מצרים אמר הקב"ה למשה רבינו ע"ה: "שלא יאמר אותו צדיק ועבדו ועינו אותם קיימתי בהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיימתי", ולכן היה העניין של: "וישאלו איש מאת רעהו ואישה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב וכו'", וידוע מה שאמרו חז"ל: "מעשי אבות סימן לבנים", ולכן אף שאברהם אבינו ע"ה היה כבד לו הכסף, היה זה סימן לזרעו שיהיה להם כסף רב בעת

שמואל וינטרוב זצוק"ל ר"י נובהרדוק בעיר פינסק שבעת מלחמת העולם עבר עם בני הישיבה לעיר ווילנא וכשהיה גם שם דחוק עברו לעיירה אחת ליד העיר ווילנא שלא פורש שמה ושם הוא התפלל בבית הכנסת אחד והיה לו במקומו שם התעוררות גדולה יותר מכל מה שהתפלל אי פעם, והיה לו הדבר לפלא, והתברר לו לאחר שנים שעלה כבר לא"י [ובאן פגש את ידידו ורעו מרן הסטייפלער זצוק"ל שהיה ג"כ חניך נובהרדוק] שהיה מסורת לזקני העיירה היא שבמקום שהוא עמד התפלל פעם רבינו הגר"א זיע"א ואז הוא הבין את ההתעוררות הגדולה שהייתה לו כי היה שם עוד הקדושה היא של תפילת הצדיק למרות שעברו שנים רבות ממנה, וכן מצאנו בספר "מעשה איש" שפעם הלך רבינו ה"חזון איש" זצוק"ל בטיולו היומי לצרכי בריאות עם מלווהו והצביע לו תחת עץ אחד ואמר: "תחת עץ זה אמרו דברי תורה!" והיינו שנשארת קדושת התפילה והתורה במקומם, וכן יש דוגמאות להיפוך ר"ל, וכמו שכתב רבינו ר' איצ'לה מוואלזין זיע"א בספרו "מילי דאבות" על מסכת אבות, ואביו מרן הגר"א זיע"א חיבר ספר "רוח חיים" על מסכת אבות, והוא חיבר הספר הנ"ל על מה שכתוב בפסוק (תהילים א'): "אשרי האיש וכו' ובמושב לצים לא ישב" (יש על זה גמרא בסוכה ועוד: "אם עמד סופו לישב וכו', ואכמ"ל), שלכאורה זה פשיטא למה שצדיק ישב במושב לצים? אלא שהפשט הוא שמדובר במקום מושב הלצים לאחר שעזבוהו הלצים ונשאר שם הרושם של הליצנות! וא"כ חזינן כמה חשוב הוא המקום שנשאר בו רושם לטוב ולמוטב! זה מסביר מה שכתב רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א בפרשתנו על הפסוק: "ויעתק משם וכו' מקדם וכו' והיינו שכיון שעברו שם את ה' פעם הוא העתיק את הדבר הגשמי שהיה שם למקום אחר כי נשאר בו הקדושה! ורואים מזה את חשיבות הקביעות במקום קדוש! ועל זה רמזו חז"ל באומרים (גמ' ריש ברכות): "הקובע מקום לתפילתו אלוהי אברהם בעזרו ואומרים עליו הי צדיק הי עניו מתלמידיו של אברהם אבינו", וזה כגדר הנ"ל שהוא קבע מקום לתפילתו והיינו שחזר לאותו מקום קדוש שכבר הייתה שם קדושה, הלילה במוצ"ש היארציית של מרן הגר"מ אזרחי זצוק"ל והוא היה תמיד אומר לנו את הפסוק (תהילים): "שתולים בבית ה' בחצרות אלוהינו יפריחו" = והיינו שבחזר ישיבה שרוצה להצליח יש לו להיות שתול בבית ה' ולהיות בקביעות, וכן היה אומר לנו: "הישיבה זה הבית ולפעמים הולכים לבקר את ההורים!" ויסוד זה של קביעות במקום קדוש אנחנו לומדים מהנ"ל, ופעמים יש אונס ואין להתיימשך אך רואים את חשיבות הקביעות! ייתן ה' שנזכה לכל הברכות ברוחניות ובגשמיות! שבת שלום! (חלק מהמקורות בדרשה זו הם מספר "וקראת לשבת עונג" להרב וולך שליט"א).

הוספה לגיליון "פניני מאיר" – שמח"ת (285) ממורנו הגאון ר' שמואל הלוי רוטמן שליט"א שאמר לי ביום א' י"א מרחשוון תשפ"ו:

הדברים נפלאים ביותר! ויש לי להוסיף בעניין הקשר בין שמחת תורה לשמיני עצרת עפ"י מה שאומרים בתפילה: "אהבה רבה אהבתנו וכו' והיינו שה' הביא לנו התורה מאהבתו אותנו, וא"כ ביום הזה שנמצאים עמו בקיטון אחד מודים לו על התורה ושמחים בה ביותר.

הוספה לגיליון "פניני מאיר" – נח (286) ממורנו הגאון ר' שמואל הלוי רוטמן שליט"א שאמר לי ביום א' י"א מרחשוון תשפ"ו:

הדברים נפלאים ביותר! ויש לי להוסיף בעניין שבת הקרויה גם "מלכה" וגם "בלח" כי היא מקבלת מהשינה השפע ועל זה היא נקראת: "בלח" שמקבלת, ובלפינו היא משפיעה ועל זה היא נקראת: "מלכה" שנותנת, והבן.

ואומרת כל העולם כולו ניוון בשביל חנינא בני חנינא בני די לו בקב הרובים מערב שבת לערב שבת – והיינו בגלל ש"חנינא בני די לו בקב הרובין" לכן: "כל העולם כולו ניוון בשביל חנינא בני"! וזה עמוק מאוד שע"י עבודת ה' שלו והסתפקותו במועט הוא מפרנס בזכותו את כל העולם, וזוהי הכחינה הנ"ל של אברהם אבינו ע"ה שאף שהיה לו "כבוד" הכסף, היה עושה ממנו מצוות ומעשים טובים והשפיע בו שפע של ברכה לכל העולם.

עוד כתוב בפסוק (י"ז ו'): "ומלכים ממוך יצאו" – והשבוע ביום י"ב חשון חל היארציית של זקני הרה"ק ר' נחום משאדיק זיע"א, ומסופר שכשהוא עלה לא"י עם משפחתו עברו הם דרך העיר לובלין (שהייתי בה ביום ז' טבת תשפ"ה בכיקור גדול) והוא שבת בפרשתנו פרשת לך לך אצל הרה"ק ה"חזון מלובלין" זיע"א (שהייתי על קברו שם) וה"חזון" היה מנהגו שהיה קורה בתורה בעצמו והיה מחלק את העליות, והוא נתן לו עליה זו של ישישי וסיים: "ומלכים ממוך יצאו", וראו בזה החסידים ברכה גדולה לצאצאיו ובאמת יצאו לו ד' בניו הקדושים וביניהם זקני הגה"צ ר' דוד בהר"ן זיע"א כי התורה משפיעה שפע גדול ועצם קריאתה ובפרט ע"י צדיק היא ברכה גדולה.

ויש לנו להיזהר מאוד שלא לדבר בשעת חזרת השי"ן – וכמו שכתב השו"ע (סי' קכ"ד ס"ו): "אין לשוח שיחת חולין בשעה ששי"ן חוזר התפילה ואם שח הוא חוטא וגדול עונו מנשוא וגוערין בו".

כתב בספר "פלא יועץ" (ערך דיבור): "וכתבו משם ר' ישראל בעש"ט שהמדבר בשבח הצדיקים חשוב כאילו עוסק במעשה מורכב" – וכ"כ מרן ה"חתם סופר" זיע"א בתשובה:

מעשה שמוכא בספר "מופת הדור" שסיפר הרב שניצלער זצוק"ל גאב"ד טשאבא שהיה עד ראייה למעשה: פעם הוא נסע ברכבת עם הרה"ק ר' ישעיה ב"ר משה מקרעסטיר זיע"א והיה שם יהודי אחד שהיה רחוק מהדת והיה מעיר הבירה בודפשט והיה מלעיג מהצדיק ואומר: "אמנם הוא מחלק לכולם אבל הוא גם מקבל הרבה כסף מיהודים וא"כ מהי גדולתו?" ואמר לו חסיד אחד: "כדאי לך לבקש ממנו סליחה", וכך דחק בו הרבה והיהודי הזה אף שהיה רחוק הלך לצדיק לבקש סליחתו, ר' ישעיה אמר לו: "אתה צודק! אך ישנם עוד יהודים שמקבלים כסף ולא מחלקים כלום לאחרים!" ובאן עמד ר' ישעיה ומנה את כספיו של יהודי זה מרשת חנויותיו בעיר בודפשט שהוא מקבל מיהודים ולא מחלק לצדיקה, האיש היה בחלם, והרבי אמר לו שהוא מוחל לו רק אם יקבל על עצמו לשמור שבת, וכך נסע האיש לביתו, והנה, בשבת הראשונה לאחר מכן רק נכנסה שבת והיהודי התמוטט בביתו והתעלה, מיד הוועקו רופאים וכל הבדיקות העלו חרס, ובאמצע הלילה חלם האיש בשנתו שרבינו מנוע אליו ואומר לו: "הלוא הבטחת לי לשמור שבת ואם תעשה כן תקום מחוליך זה!" והיה בבוקר הגיעה אשתו לבקש ממנו את מפתחות החנות, ויסרב האיש לתת לה וכך אמר לה: "הלוא סיפרתי לך מה שהיה לי השבוע עם הרבי, והנה, הוא הגיע אלי בחלום ואמר לי שאשמור שבת, ואם את רוצה בעל חי בואי ונשמור על השבת וכך אחיה!...", האיש נבחלה מאוד והסכימה, וכשראו היהודים שחנויותיו החלו להיות סגורים בשבת הגיעו לביתו וכשראו שהוא בדרכו לתשובה קרבוהו ונעשה חסיד ירא שמים וחקים משפחה לתפארת, והרב מטשאבא זצ"ל היה ברכבת בעת המעשה ולאחר זמן פגש את היהודי הזה בתור יהודי ירא וחרד, והיה עד לכל המעשה, זכות הצדיקים יגן עלינו, אמן!

דרשה שנשא מורנו הרב שליט"א בפני בני ישיבת "חכמת שלמה" בית וגן בחדר האוכל בסעודה שלישית בש"ק לך לך תשפ"ו:

יש ספר שנקרא "ישמואל בקוראי שמו" ומסופר שם על הגה"צ ר'

הגיליון נודע ע"י ידידנו חוקר ר' אברהם לוי שיחי' לעי"נ אביו אסלן יהודה בן מלכה ואברהם ז"ל, אמו רבינה בת רחומה ומנשה ע"ה, אחיו יצחק בן רבינה ז"ל, אחותו מלכה בת רבינה ע"ה, אחותו אסתר בת רבינה ע"ה, אחיו הר"ר יונתן לוי ז"ל בן רות ורפאל שיחי', ת.נ.צ.ב.ה. הגיליון נודע ע"י ידידנו חוקר ר' שמואל שמחה וורונה שיחי' וב"כ להצלתו. הגיליון נודע ע"י קהילת קדש מעיר האבות באר שבע להצלתם ולזיווגי בניהם. הגיליון נודע ע"י ידידנו חוקר ר' שמחה גבריאל גולדמן שיחי' לעי"נ אמו העניא מלכה בת ר' שלמה לייב, ת.נ.צ.ב.ה.